

A természet visszaveszi, ami az övé

Beszélgetés Végh Éva festőművésszel

R. G.: Úgy tudom, hogy Vásárhelyi Győző (későbbi nevén **Victor Vasarely**) nagy hatással volt abban, hogy érdeklődésed a művészet felé fordult. Ez az ismeretség / levelezés volt a döntő esemény (sorozat), amely egyértelművé tette, hogy művészettel fogsz foglalkozni, vagy volt valamilyen más hatás, közrejátszottak más tényezők is?

V. É.: Még ezt megelőzően hatodikosként már jártam rajzsakkörre, a Bányászsakkörbe, mert eltökélt szándékom volt a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolába felvételizni divattervező szakra. Meg is tettem, de nem vettek fel, így tovább képeztem magam a gimnáziumi tanulmányaim mellett. Két helyre is jártam, Dorogra, a Bányászsakkörbe és az Esztergomi Képzőművész körbe. Dorogon Furlán Ferenc festőművész, Esztergomban Kollár György festőművész volt a vezető. Igaz, akkor már nem a divattervezés érdekelt, hanem elsősorban a művészet, annak szinte minden ága, de különösen a kortárs művészet, a kortárs művészek, és az a milió, ami őket körülvette, nagyon vonzott. Szerettem a festékek, hígítók illatát, a műtermek rendetlen rendezettségét. Ezek összességében hatottak az egyéniségemre.

(Anna Margit, Bálint Endre, Barcsay Jenő, Gyúró István, Jósza Sándor, Hézsó Ferenc, ké-

Végh Éva: Az uralkodó

sőbb Kokas Ignác, Árvai Ferenc, Bráda Tibor, Seres János stb. művészek műtermében voltam.)

R. G.: Mi volt a konkrét hatása **Victor Vasarely** művészeti stílusának a Te későbbi alkotómunkád-ra?

V. É.: Gimnáziumi éveim alatt rengeteg elvont, modern alkotásom született a kötelező, szakköri stúdiókon kívül. A lelkem, mint minden serdülőnek, bonyolult volt, és a hangulatváltozások gyötrelmei engem sem kíméltek. Vasarely stílusát másoltam, mert rajongtam érte. Fantáziám alapján sokat vonalzóval szerkesztettem, de akadt szabadkézzel alkotott munka is bőven. Ma már nincsenek meg azok a vázlatok, sajnos kidobtam vagy elajándékoztam őket, nem tudom, megőrizték-e, akik kapták, de ha igen, egy fotózás erejéig visszakérném őket, érdekes lenne a pályán megtett út értékelése szempontjából csak úgy magamnak. Ha nagyon őszinte vagyok, ma már úgy gondolom, silány, egyszerű akvarellek ezek a korai gondolatok. Így visszatekintve: gyenge kompozíciók, amelyek a tudatlanság bátorságával születtek, mégis nagy jelentőségük van a haladásom, a fejlődésem és az érésem szempontjából.

R. G.: Van, aki a (művészeti) nevelést és a művészet gyakorlását egymással összeegyeztethetetlennek tartja. Ennek a szemléletnek a túlzott hangoztatása azonban nyilvánvalóan téves, hiszen számos kiváló művészt lehetne említeni, akik pedagógusként is megállták /megállják a helyüket. Saját művészetpedagógiai tapasztalataidból kiindulva mi a véleményed erről a kérdésről?

V. É.: Több mint húsz évet töltöttem a pedagógus pályán és nagyon élveztem a tanítást, a gyerekekkel való foglalkozást. Igaz, az adminisztráció nem volt az erősségem. A pedagógiai munka nehéz, áldozatokat kíván és nagy hátránya, hogy csak később derül ki, jól csináltuk-e, mint az is, hogy jó szülők voltunk-e. Nem elég tanítani, nevelni is kell, csak együtt a kettő működik, és a legfontosabb a példa, amit adunk. Maximális őszinteséggel, nyitottan magunkat kell adnunk még akkor is, ha be kell vallani a gyerekeknek, hogy mindent mi sem tudunk.

Meggyőződésem, hogy két fontos dolgot kell szem előtt tartanunk: az első, hogy minden tanulót saját magához képest értékeljünk, s próbáljuk ez alapján kihozni belőle a maximumot tehetségéhez mérten, s elsősorban szeresse a művészetet és élvezze azt, amit éppen készítenie kell. A második, hogy a modern művészetet, a kortárs művészetet kell hozzá közel hozni, megértetni, mert ha azt megszereti, megérti, akkor

kronológia szerint a művészeti stílusokkal, a művészettörténettel már nem lesz gondja. Az a tapasztalatom, ha a tanár maga is alkot és ezt a folyamatot megosztja a diákjaival, akkor könnyebben elfogadják a véleményét, pláne ha beavatja őket a saját konkrét munkafolyamatába. Mint korábban említettem, életemnek ez a szakasza is örömet okozott, de kétségtelen, csak az alkotással foglalkozni, felszabadító érzés. Kevés embernek adatik meg, hogy egész életében azzal foglalkozhat, amit igazán szeret: a munkája egyben a hobbjá is, ezért szerencsésnek érzem magam.

R. G.: Kell-e, szabad-e egy művész társadalmilag, politikailag (most nem pártpolitikára, hanem oktatás-, gazdaság- és kisebbségpolitikára gondolok például) elkötelezze magát? Hol kell meghúzni a határokat? Meddig szabad elmenni? Alkotásaidban vannak-e nyomai ilyen céloknak?

V. É.: Erre a kérdésre nem tudnék egyértelmű választ adni, az biztos, hogy a művészek érzékenyek, de mindenki másképp. Érzékenyek vagyunk a társadalmi, politikai, oktatási, gazdasági és kisebbségi problémákra is, és még sok minden másra. Az antennáink a legkisebb rezdüléseket is érzékelik még a probléma manifesztálódása előtt. Biztos vagyok abban, hogy erre minden művész alkotásokkal válaszol, de hogy hol a határ, és elkötelezi-e magát vagy sem, ez az egyén szabadsága, mint ahogy az is, hogy hogyan fejezi ezt ki, provokatív vagy individualista módon.

Saját magamra vonatkoztatva az empátiakészséget, úgy gondolom, rám fokozottan érvényes, mert nő vagyok. A határaitam én húzom meg magamnak, de kellő szabadságot engedve nem hiszem, hogy bármi mellett elkötelezném magam. Pillanatnyilag a választott témám, aminek a megfestése folyamatban van, egy Dorog és Dorog környékéhez kapcsolódó téma feldolgozása. Az alapgondolata az elmúlás, de a téma kibontásánál szerepet kap a változás, az előregedés, a leépülés és még számos fogalom, amelynek képi megfogalmazása egy-egy forma, pl. a lépcső, több képen is szerepel. A lépcső funkcióját tekintve haladásra szolgál, le és fel haladhatunk rajta, de a megfestés módja elárulja a nézőnek a haladási irányt. Ugyanez az elem összekötő feladatot is ellát, szintek találkozhatnak általa, vagy szakadhatnak el egymástól, ha hiányos vagy megrongálódott állapotban van. Nem gondolom, hogy ezek epikus elbeszélő alkotások lesznek, de bemutatnak egy folyamatot. Egy életforma szűnt meg nem olyan régen, és nemsokára hírmondója sem marad a Dorogi szénmedencében felszámolt bányászoknak. A természet rövidesen visszaveszi, ami az övé. Ez a téma messze összetettebb, mint amit pár mondatban elmondtam róla. Van

egyfajta szimbolikája. A képeken nem kap szerepet az ember, mégis minden apró elem róla szól. Sajátos visszafogott színvilágot szeretnék megjeleníteni és igen, ennek kicsit ellentmond, de elköteleztem magam a téma mellett.

R. G.: Eddigi legnagyobb élményednek a néhány évvel ezelőtti indiai utadat tartod. Elsősorban miért? Emberileg, művészetiileg melyek voltak a legerősebb benyomásaid?

Véghe Éva: Tavaszra várva

V. É.: Van egy mondás, miszerint, aki egyszer eljut Indiába, az más emberré (ha tetszik jobb emberré) válik. India komplex módon hatott rám. Tudjuk, hogy a végletek országa: a mérhetetlen szegénység és az elképzelhetetlen gazdagság együtt, egymás szomszédságában van jelen.

Ez egyszerre elborzasztott és elvarázsolt. 2011-ben voltam Indiában a Manekraj Alapítvány által rendezett nemzetközi alkotótáborban. Kiállításunk Delhiben a magyar kulturális fesztivál eseménysorozatának kiemelt programja volt. Jodhpur város neves bankár családjának vendégként a Khaas Bagh kastélyszállóban kaptunk szállást, ahol alkothattunk is. Szabadon mozoghattunk a városban, több volt ez, mint turistaként ellátogatni oda. A város közelében található Umaid Bhawan maharadzsa aranyárga színű homokkőből épült, 347 szobás palotája. 1943-ra készült el végleg, és ez volt a maharadzsa és családjának rezidenciája. 1977-től egy részét szállodaként üzemelteti az uralkodó, aki a brit királyi családdal ma is jó barátságot ápol. Abban a megtiszteltetésben részesültünk, hogy meghívott minket a palotájába. A palota fenséges, 32 méter magas kupolája reneszánsz stílusú, belső kialakításá-

ban gazdagon aranyozott art deko, a falakat csodálatos, egzotikus freskók díszítik. Megtapasztalni ezt a pompát és kilépve a palotából belesülyedni a nincstelenségbe olyan élmény volt, amit szavakkal nem tudok érzékeltetni. Ami az egészben hihetetlen, hogy nem érzékelhető a boldogtalanság, a szégyenyek mosolyognak, boldogok. A hitük, hogy a lelkük egy másik testben jobb életet élhet, vigaszt nyújt nekik a nyomorban. Az időhöz való viszonyuk egészen különleges. Aztán az is egy érdekesség, hogy az egész ország férfi és női viselete évszázados hagyományokat ápolva mit sem változott. A színek és illatok határozzák meg a várost. Több órát tudnék mesélni a művészetéről is. Bármikor visszamennék akár hosszabb időre is.

R. G.: Legyen akármilyen gazdasági helyzetben is egy művész, valamilyen formájú (jó értelemben vett) alázatról, a közösség szolgálatáról nem szabad (na) megfélekedzen. Mi a véleményed erről?

V. É.: Úgy gondolom a művészet lelke az alkotás maga. Egy festmény mindig egy döntés, gyakran a témától függetlenül jön létre, de mindig azzal összhangban, megörökíti azt a helyzetet, melyben létrejött, amelyben megtapasztaljuk és fogadjuk. Tapogatózva, megérzéseim által vezérelve haladok előre az utamon. Keresem azokat az új hatásokat és emlékeket, amelyek a már megélttel, a magam mögött hagyottal összekötnek. Igyekszem bátran haladni a megismerés, a kutatás keskeny ösvényén. Tudom, hogy az ilyen utazó nem mindig tudja merre is halad pontosan. A jövő és a múlt között a jelen pillanata olykor fájdalmas, és nehezen ölt formát. Az idő számomra a természet és minden abban mozgó természetes közege. Tudom, hogy a megérkezéshez el kell indulni és azt is, hogy a teret a távolság, a fényt az árnyék határozza meg. Tudom, hogy a legnagyobb utat magamban, belül kell megtennem, és azt is tudom, hogy az utazás végén mindig hazaérkezünk, és tudom, hogy nincs művészet alázat nélkül.

Vendégségben Indiában

R. G.: A szűkebb környékünkön maradvá, hová (melyik országba, városba) indulsz a legszívesebben alkotótáborba, kiállításra vagy más művészeti eseményre?

V. É.: Hajóson egy olasz mester, Matteo Masszagrande vezet be az akrilfestés rejtelmeibe, ez igencsak izgalmas terület. A számos technika ötvözése és az együtt dolgozás nagy élmény. Egy kis csapat, egy kialakult közösség vagyunk, s ebben a családi légkörben, számos barátság szövődik. Szlovákiában Naszvadon százhoz közelít a létszám, a Tűzvirág Nemzetközi Alkotótáborban a zománcosok világa fogad, nem kevésbé hangulatos esti beszélgetések lehetőségével. Itt az igazi nagyoktól, a szakma „öregjeitől” lehet tanulni. A zománcban az az izgalmas, hogy nincs vége a lehetőségeknek, nem ér véget a tanulási folyamat. A Kernstok Kör, a Muravidék Baráti Kör Kulturális Egyesület (MBKKE) és ez évtől az Esztergomi Céh tagjaként talán természetemnek, nyitottságomnak köszönhetően minden alkalmi közösségben megtalálom a helyem és aktívan részt válllok annak életében. Szerintem két fajta művész van, az egyik titkolja a tudását, a másik megosztja, én az utóbbiak táborához tartozom.

R. G.: Jelenleg milyen témán dolgozol, mik a távolabbi terveid az alkotómunka terén?

V. É.: Valószínűleg nem leszek olyan hosszú életű, hogy minden bennem élő témát képes legyek megfesteni. Több témán dolgozom egyszerre vagy inkább párhuzamosan, így fordul elő, hogy van olyan sorozatom, amelynek 3 része van kész, és van olyan, amelyik már 10 alkotásból áll. Egyszerre még sosem volt annyi időm, hogy egy sorozatot végigvigyek. Alkotótáborok, utazások szakítják meg az alkotást, más-más tevékenységek és a különböző impulzusok, van hogy, előrevisznek a munkában, de van, hogy megtorpananak, de az is előfordult már, hogy hatnak egymásra. Figyelem az emberi arcok rezdüléseit, gyakran készítek alkalmi vázlatokat, emlékezetből, karakterekről. Volt egy női arcok, jellemek (A gyáva, A büszke, A szerény, A vadóc, A boszorka stb. címmel), közel 30 darabos kerámia zománc-sorozatom, mára egy-két darabja van, mert időközben elkelt. A természet gyakran inspirál, a fák, növények közel állnak hozzám. Minden fában egy egyéniség lakik és gyakran emberi sorsokkal azonosítom. A mostani kiállításom anyagát is egy ilyen jellegű témára fűztem fel. Ózdon nem ismernek, így nemcsak egy technikát mutatok be, hanem igyekeztem több színesebb anyagot összeállítani. Akrilgrafikák, színes akrilgrafikák, akrilfestmények és tűzománcok alkotják a repertoáromat. Kevésbé elvont, inkább látványos ábrázolások.

R. G.: Milyen műfajokban vagy kimondottan jártas, leginkább milyen anyagokkal dolgozol?

V. É.: Az olajfestéssel találkoztam a legkorábban, a főiskolán is ezt tanultam. Táblaképeket készítettem, de a gyermekeim megszületésével, nem lévén műtermem, a lakótelepi lakásban nem akartam a szervezetükre káros anyagokkal dolgozni, így áttértem az akkor újnak és érdekesnek számító selyemfestésre. Sokáig párhuzamosan műveltem a két technikát. 1995-ben, már viszonylag régen kerültem kapcsolatba a zománccal. Kerámiára dolgoztam lüszterekkel, később kerültem kapcsolatba a fémekkel. Ez egy nagy szerelem, de közben kiderült, hogy egy akril kép megfestése olyan problémák elé állított, amelyet akkor nem tudtam megoldani. Ez a technika több mint egyszerűen az adott színek felvitele a vászonra. Rengeteg lehetőséget kínál ismerőjének. Jelen időben úgy vélem, ez a két technika érdekel, az akril és a zománc. Mindkét technika elsajátításába komoly energiát fektettem, először csak individuális kísérleteket folytattam, később alkotótelepeken képeztem tovább magam. Ha végigkötvetjük 2011-től az MBKKE által szervezett és más kiállításokat, amelyeken részt vettem, akkor a fejlődést is láthatjuk:

2011 – Csallóközi Múzeum, Dunaszerdahely, MBKKE; Ady Endre Magyar Kultúrkör, Zágráb, csoportos tűzzománc-kiállítás, MBKKE; Tűzvirág III. Nemzetközi Zománcművészeti Seregszemle, Naszvad; V. Vajdasági Magyar Kortárs Iparművészek Kiállítása, Szimpóziuma és Biennále, Szabadka.

2012 – Szatmár Megyei Múzeum, Szatmárnémeti, csoportos tűzzománc-kiállítás, MBKKE; Tűzvirág IV. Nemzetközi Zománcművészeti Seregszemle és Szimpózium, Naszvad.

2013 – Tűzvirág V. Nemzetközi Zománcművészeti Seregszemle és Szimpózium, Naszvad; Rijeka, csoportos tűzzománc-kiállítás, MBKKE; Magyar Média és Információs Központ, Alsóőr, csoportos tűzzománc-kiállítás, MBKKE; VI. Mai Vajdasági Magyar Iparművészek Tárlata, Szabadka és Topolya; Csallóközi Múzeum, Dunaszerdahely, MBKKE.

2014 – Duna Menti Múzeum, Komárom (Szlovákia), csoportos tűzzománc-kiállítás, MBKKE.

Számos neves, nemzetközileg elismert zománcművésszel lehettem együtt, állíthattam ki. Úgy érzem, minél inkább beásom magam egy technikába, egyre nagyobb készletet érzek arra, hogy még bővítssem a tudásomat. Az új megismerése, a kísérletező kedv mindig munkál bennem.

Horváth Ödön

Eltűnt a tél

Az úton végig, ahol megyek, itt-ott tegnapról maradt, napsütötte tócsák, mély patkónyomok: földbe vésett formák, letörött ágak, néhány elhajított

csikk a füvek között. Felnézek. Körben fénylik a táj; távol, a messzeségben sovány kis felhők a kék levegőben. Valahonnan szálló füst szagát érzem.

Kora tavasz van. Virág még nincs egy sem, hogy letéphessem és hazavihessem. Az egész sík mező fakó, kopár.

Kivágott fák, gúlában fahasábok; a fűrészpor a földön arra vár, hogy fújja a szél s belepje az árkot.

Eső után, boldogan

Eső után minden oly illatos.
Feljön a nap és füstölög a föld.
Tüdőm élvez a dús levegőt;
feltámadt szellőcske hulláma mos

át benne minden szövetet. A szenny kifüstölődik. Tiszta oxigén jut a vérembe mindenegyes mély kerty után. Felfrissülve hirtelen

játékra szottyán kedvem. Boldogan a nedves fűbe vetem le magam, s ott hemperegve, kurjongatva tág

végtelenséggé válik a világ.
Nagy gyermek leszek: víg és szertelen,
mint valaha – szabad és fesztelen.

Végh Éva: Különös érzés